

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 08.02.2024 р. (протокол № 5)

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. 218 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (15.12.2023), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРІСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2023

© Автори, 2023

Секція I
Актуальні проблеми юриспруденції

Бабич Семен Олександрович
здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Ірха Юрій Богданович
кандидат юридичних наук,
Заслужений юрист України,
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

**ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО – ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

Громадянське суспільство є доволі важливим чинником у демократичній державі, воно відіграє провідну роль у захисті прав і свобод людини, сприяє розвитку діалогу між різними соціальними групами та владою, просуває інтереси своїх членів та представляє їх погляди перед владою. Крім того, громадянське суспільство забезпечує баланс інтересів різних соціальних груп, що є ключовим для забезпечення справедливості у суспільстві. Також громадянське суспільство сприяє розвитку громадянської культури, активній участі громадян у житті держави, їх взаємодії з різними органами державної влади, органами місцевого самоврядування.

Актуальність теми громадянського суспільства важко заперечити, особливо в сучасному світі, який переживає значні соціальні, економічні та політичні зміни. Це проявляється у тому що громадянське суспільство і держава весь час розвиваються, тим самим впливаючи один на одного та підштовхуючи до взаємного розвитку. Особливо актуальною ця тема стає під час війни, тому що вона є одним із найбільших викликів для держави, бо утримання балансу між потребами різних людей і потребами країни – не найлегша справа.

На сьогодні в законодавстві України відсутнє визначення терміну «громадянське суспільство», а в науковій літературі відсутнє його узгоджене розуміння. О.Л. Богиніч розглядає громадянське суспільство як сукупність індивідів та їх об'єднань з розвиненими політичними, правовими, культурними, економічними зв'язками, що діють формально незалежно від держави, хоча і взаємодіють з нею. При цьому, діючи формально незалежно від держави індивіди одночасно повинні впливати на неї задля досягнення

загальносуспільного блага, оскільки саме завдяки такій взаємодії формується громадянська солідарність в суспільстві [1, с. 103].

На наше переконання, громадянське суспільство можна визначити, як сукупність незалежних від держави громадян та організацій, які активно беруть участь у соціальному, економічному та політичному житті країни. Його роль у забезпеченні прав та свобод людини, а також у формуванні різноманітних соціальних ініціатив, робить його невід'ємною складовою еволюції демократії в державі.

Цілком логічно, виходячи із визначення громадянського суспільства та його ролі, необхідно звернутися до того як увага до його проблем та розвитку може змінюватися в різні періоди. Зазвичай увага до проблем громадянського суспільства, рівня його розвитку, форм діяльності та векторів спрямування громадської активності значно посилюється в періоди кардинальних суспільних змін або загострення потреби в них, коли поглиблюються суперечності в системах «людина – суспільство» і «суспільство – держава». [4, с. 332].

Розглядаючи громадянське суспільство в Україні, про нього можна сказати, що воно є важливою частиною поступального демократичного розвитку, оскільки саме за тим у якому стані громадянське суспільство знаходиться (чи присутній розвиток, як йде влада на зворотній зв'язок з ним, які проблеми та настрої у ньому панують) можна оцінити загальну ситуацію у країні. Цей «стан» можна відслідкувати за допомогою думок громадських діячів, громадських організацій, думок людей (наприклад у соціальних мережах); активністю громадян при участі виборах, петиціях чи інших громадських заходах; наскільки захищені права людини; рівнем свободи ЗМІ та рівнем свободи в Інтернет просторі.

Формування у нашій країні громадянського суспільства відбувається досить повільно на фоні доволі складних політичних та економічних процесів. [2, с. 135]. Це пов'язано із тим, що Україна є молодою державою, яка ще розвивається, тобто наша економічна та правова модель держави, ще потребує багато покращень та вдосконалень. Є багато причин, чого це не сталося, наприклад: перебування у Верховній Раді України великий проміжок часу комуністичної та проросійських партій, що сповільнювали розвиток та рух України до ЄС і НАТО; високий рівень корупції, у тому числі і кумівство; недостатня компетентність певних державних посадовців; збройна агресія рф проти нас, яка переросла у повномасштабну війну. На наш погляд, ці всі фактори, взаємодіючи та взаємодоповнюючи один одного, і є тим, що гальмує як розвиток, так і співпрацю громадянського суспільства із державою.

Через вище перераховані фактори, українська держава має підходити до формування громадянського суспільства з огляду на специфічні риси українського менталітету [2, с. 138]. Це виражається у іноді з підставними, іноді безпідставними висловленнями недовіри та великої кількості звинувачень у бік державної влади з боку громадян. Сама ж державна влада цілком заслуговує на таку репутацію, а заробила вона її через низький рівень

впливу суспільства на владу, слабку організацію зворотного зв'язку між громадянами і владою, нестабільністю політичної та економічної системи. Щоб досягти рівня демократичного суспільства та відновити довіру громадян, державній владі треба більш оперативно та ефективніше реагувати на потреби громадян, а не діяти у власних інтересах, просуваючи питання, які вигідні державній владі чи окремим особам.

Характеризуючи громадянське суспільство України можна зазначити декілька аспектів: громадяни України беруть активну участь у житті країни, що позитивно сприяє на розуміння настроїв у суспільстві. Українці активно висловлюють свою думку, щодо подій, які відбуваються у політичному, інформаційному та інших просторах, і це б мало допомогти владі краще розуміти потреби громадян.

Незважаючи на активність громадянського суспільства в Україні та їхню виражену позицію у суспільних обговореннях, ефективний зв'язок із владою не завжди відбувається. Ця проблема пов'язана із історичними викликами, з якими стикалося українське суспільство після розпаду СРСР, та із недостатньою увагою до розвитку громадянського суспільства у період політичних змін. Як зазначає К.А Ружинська: «проблема розвитку громадського суспільства гостро постала після розпаду СРСР, але в гонитві за владу це питання ігнорувалося. Ми бачимо, що проблеми теоретичного і практичного створення нових шляхів розвитку суспільства, оцінки української історії, формування самостійної, незалежної, ідеологічної та політичної позиції актуальні й нині, бо насамперед це є основою правової та демократичної держави.» [3, с. 557].

З метою підвищення ефективності взаємодії громадянського суспільства і держави, доцільно:

- забезпечити більшу відкритість своєї діяльності, надавати громадянам більше доступу до інформації та детальніше розкривати процеси прийняття рішень;
- розширити практику залучення громадян до процесів прийняття рішень, зокрема через громадські консультації, публічні слухання та інші механізми;
- створювати сприятливіші умови для залучення громадян до участі у громадських слуханнях, онлайн-форумах тощо;
- сприяти розвитку та підтримці громадських організацій та ініціатив, що сприяють соціальному розвитку та вирішенню проблем місцевого та загальнодержавного значення.

Підсумовуючи вище зазначене, вважаємо, що громадянське суспільство відіграє важливу роль у розвитку та побудові держави, оскільки підштовхуючи один одного до взаємного розвитку відбуваються покращення у країні, які вигідні як і державі, так і громадянам. При побудові в Україні демократичної держави подолання проблем зв'язку між нею та громадянським суспільством є важливим викликом, адже без цього зв'язку взаємний розвиток просто не буде відбуватися. Тому, якщо наша держава обирає шлях демократії,

порозуміння із громадянським суспільством є одним з основних завдань для органів публічної влади, їх посадових і службових осіб.

Список використаних джерел та літератури:

1. Богініч О.Л. Громадянське суспільство, держава, особа: правові засади взаємодії в умовах демократичного розвитку. *Альманах права*. 2019. С. 102–106 URL: http://almanahprava.org.ua/files/almanah-prava.-vipusk-10-_2019_.pdf (дата звернення: 31.01.2024).
2. Грабовецький О.І., Сергієнко А.О. Шляхи та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні, *збірник наукових праць «Сучасний стан та перспективи аграрної сфери в Україні»*. 2020. С. 135–138. URL: http://nati.org.ua/docs/science/2020/Conference_26112020_p001.pdf#page=135 (дата звернення: 31.01.2024).
3. Ружинська К.А. Проблеми та шляхи розвитку громадянського суспільства в Україні. *Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. студ. і аспірантів*. 2021. С. 557–559. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/0eaecc8b-d603-4690-b085-d5587738700c> (дата звернення: 31.01.2024).
4. Шайгородський Ю.Ж. Розвиток громадянського суспільства та проблема «дефіциту демократії». *Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми*. 2021. С. 332–367. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725806/> (дата звернення: 31.01.2024).

Васильєва Тетяна Петрівна

здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Мосейко Анжела Геннадіївна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

ПОНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України актуальним є питання правильності поновлення пропущених строків. Жоден із чинних процесуальних кодексів України не містить будь-якого положення щодо особливостей регулювання